

SPIS TREŚCI

<i>MAPA LEGEND I OPOWIEŚCI</i>	14
<i>SŁOWO WSTĘPNE</i>	17
<i>WSTĘP DO POLSKIEGO WYDANIA</i>	27
<i>OD REDAKCJI</i>	35
<i>LEGENDY I LUDOWE OPOWIEŚCI</i>	37
1. <i>Ojciec nasz, któryś jest w niebie</i>	37
2. <i>Drzewo Życia w Karzcinie</i>	38
3. <i>Grób pod Wolinią</i>	38
4. <i>Grób w Krampless</i>	39
5. <i>Zjawa przy Moście Drogowym</i>	40
6. <i>Powracająca żona</i>	40
7. <i>Zjawa w Zamelowie</i>	42
8. <i>Fritz Groth</i>	42
9. <i>Duchy zmarłych pod postacią zwierząt</i>	43
10. <i>Upiorny baranek</i>	43
11. <i>Upiorny snop siana</i>	44
12. <i>Zjawa w wolińskim parku</i>	44

SPIS TREŚCI

13. Krwi nie da się usunąć.	45
14. Zmarły nie chce skradzionych rzeczy.	45
15. Pośmiertna koszula.	46
16. Upiorna kobieta.	47
17. Poranne nabożeństwo za zmarłych.	47
18. Wypędzacz duchów.	49
19. Wampiry na Kaszubach.	50
20. Potwór.	51
21. Wampir w Stojcinie.	51
22. Dziewięciobójca.	52
23. Błędny ogień w pobliżu Kuleszewa.	52
24. Błędne ogniki w Krętym Bagnie.	53
25. Zmora.	53
26. Mora.	54
27. Zmora w Wysokiej.	55
28. Wiara w zmorę w Gardnie Wielkiej.	55
29. Zmora jako kot.	56
30. Pasterz prześladowany przez zmorę.	56
31. Zmora została pobita.	57
32. Nocna mora.	57
33. Zmora jako jeździec.	58
34. Sito.	59
35. Wilkołak z Możdżanowa.	59
36. Duchy Wysokiej Góry koło Wolini.	60
37. Krasnoludki w Wolini.	61
38. Krasnoludki w Rowach.	61
39. Krasnoludek zabija dziecko.	62

SPIS TREŚCI

40. Krasnoludki pod Równem	63
41. Podziemni w Zapadłym Brodzie	64
42. Oweczarz z Budowa i krasnoludki	64
43. Jak krasnoludki opuściły Budowo	65
44. Olbrzymy w Łebskim Bagnie	67
45. Olbrzymy pod Równem	67
46. Wodzianki pod Wolinią	68
47. Wodzianka w rzece Łupawie	69
48. Studnia w Lubuniu	69
49. Złote Źródło	70
50. Sadzawka w pobliżu Świętosławia	71
51. Skrzynia Panny Młodej w Swochowie	71
52. Woda przemieniona w wino	72
53. Dziki Gon w pobliżu Karzcina	72
54. Dziki Gon niedaleko Objazdy	73
55. Dziki Gon koło Budowa	73
56. Dziki Gon w Szczypkowicach	73
57. Dziki Gon w pobliżu Kuleszewa	75
58. Dziki Gon pod Rzuszczem	76
59. Wzgórze Zamkowe w pobliżu Sierakowa Słupskiego	77
60. Zamek w Gnieździe koło Kuleszewa	78
61. Zaczarowana księżniczka z Rowokołu	78
62. Zaklęty zamek w pobliżu Budowa	78
63. Zaczarowany zamek pod Unichovem	79
64. Zaczarowana dziewczyna z okolic Gałęzowa	80
65. Dolina Ropuch w pobliżu Damna	80

SPIS TREŚCI

66. Zamek w Słupi koło Łosina	81
67. Zatopiony zamek w pobliżu Włynkowa	82
68. Dzwony z Żydzina	82
69. Dzwon z Rowokołu	83
70. Gród na Górze Motarzyńskiej	83
71. Złota trumna w pobliżu Wytowna	84
72. Skarb w Wolini	84
73. Bogaty owczarz z Wieszyna	85
74. Skarb w Kruszynie	85
75. Zaginiony skarb	86
76. Skarb w pobliżu Bobrownik	86
77. Skarb w Unichowie	86
78. Skarb na polu Izbica	87
79. Skarb w wydrążonym dębie	87
80. Skarb we Wrześciu	88
81. Skarby na Wzgórzu Zamkowym koło Sierakowa Słupskiego	88
82. Skarb w Złotym Bagienku niedaleko Kruszyny	90
83. Diabeł jako byk	90
84. Skarb w Grąbkowie	91
85. Podziemni	92
86. Domowy diabeł w Słupsku	94
87. Alf w Wolini	95
88. Alf podpala stodołę	95
89. Siedem białych myszy	96
90. Błyszczący ptak	96

SPIS TREŚCI

91. Czernvona szmata	97
92. Czarownik z Wolini	97
93. Zabici przez diabła	97
94. Związek z diabłem	98
95. Wolnomularze	99
96. Blocksberg niedaleko Ciemina	101
97. Blocksberg w pobliżu Płaszewa	101
98. Diabeł zatańczył kobietę na śmierć	101
99. Tańczący diabeł	102
100. Diabeł gra w karty	102
101. Przerażony karciarz	103
102. Jeździec na sinku w Lubuniu	103
103. Koń karnawałowy	104
104. Staw w pobliżu Wierzchocina	105
105. Diabeł jako Święty Mikołaj	105
106. Czarny powóz na rydmach koło Rowów	106
107. Diabeł jako pies	107
108. Diabeł przywołany gwizdem	107
109. Wyganiacz diabła	107
110. Czarownik zdradza samego siebie	109
111. Diabeł z byczą skórą	109
112. Jak młynarz przepędzał diabła	110
113. Jak zabrano diabła	111
114. Diabeł w trąbie powietrznej	112
115. Słońce	112
116. Człowiek na Księżycu	112

SPIS TREŚCI

117. Zimny Księżyc	113
118. Strzałka piorunowa	113
119. Bursztyn w pobliżu Płaszewa	114
120. Diabelski Kamień w Nieckowie	114
121. Diabelski Kamień niedaleko Bobrownik	114
122. Diabelski Kamień koło Zgojewa	115
123. Stos kamieni w jeziorze Gardno	115
124. Skamieniałe dzwony	116
125. Skamieniali bracia	117
126. Weselnicy zakłęci w kamieniu	118
127. Żebrak w pobliżu Łupawy	118
128. Zakłęte kamienie w pobliżu Budowa	119
129. Zakłęty kamień koło Gorzyna	119
130. Zakłęty Worek Mąki	120
131. Krwawiący Kamień	120
132. Poruszający się kamień	121
133. Zwierzęta mówią w noc sylwestrową	121
134. Sen objawia środek leczniczy	121
135. Końskie łożysko	122
136. Gospodyni w wilczym dole	122
137. Jak kobieta uratowała się przed wilkami	123
138. Królewska Góra koło Kuleszewa	124
139. Wilki w Wolini	124
140. Wilki w pobliżu Machowinka	124
141. Jeleń i wilk	125
142. Parwie pióra przynoszą nieszczęście	125

SPIS TREŚCI

143. Kania	125
144. Wróbel i jaskółka	126
145. Żurawie	126
146. Przestępca ratuje się zagadką.	127
147. Węże ssą krowie mleko	127
148. Jak wędrują ryby.	128
149. Pszczoły	129
150. Co jest dobre na pluskwy	129
151. Drzewo Żebracze w pobliżu Kończewa.	130
152. Dąb Panny Młodej	130
153. Zaczarowana lipa niedaleko Gorzyna	130
154. Dlaczego cebula ma tak krótką łodygę.	131
155. Truskarwki.	132
156. Czterolistna koniczyna	132
157. Cudowna paproć	133
158. Manna nad Łebą	134
159. Prehistoryczne kamienie młyńskie.	135
160. Jak powstało Łebskie Bagno	136
161. Smok w Łebskim Bagnie	136
162. Rzeka Łupawa i wieś Ronwy	138
163. Rodziny Bandemer i Woggon	139
164. Ronvokół.	140
165. Groby Królewskie i wicekról w Wolini.	141
166. Wizerunek diabła	141
167. Kabatkwie lub Niniaki	143
168. Kościół w Główczykach.	145

SPIS TREŚCI

169. Wprowadzenie pastora von Schimonskiego w Główneczycach.	146
170. Osobliwe prawo łowieckie	147
171. Pochodzenie i nazwa miasta Słupska	148
172. Głowa świętej Barbary.	149
173. Brama Holsztyńska w Słupsku	150
174. Christoph w Słupsku	151
175. Święto Zakreconego Toru w Słupsku	151
176. Ostatnia egzekucja na Górze Szubienicznej pod Słupskiem	155
177. Böhnowie na Pomorzu.	156
178. Szlachcic ze złotym łańcuchem	158
179. Zapalczynny szlachcic z Duninowa	158
180. Nocny ślub.	159
181. Zamek w Zagórzycy	161
182. Stara Damnica	162
183. Dymiący Pal w pobliżu Janworów	162
184. Strachliwa żona.	163
185. Kpiny z Izbicy	163
186. Wprowadzenie kawy w Izbicy	165
187. Upiorna patelnia	166
188. Uciekające węgorki	166
189. Niebezpieczna strzelba	167
190. Rumsko	167
191. Zimowiska	168
192. Objazda	168

SPIS TREŚCI

BIBLIOGRAFIA	171
Publikacje wymienione w oryginale książki.	171
Publikacje wykorzystane przy opracowywaniu nazewnictwa	174
SKRÓTY WYRAZOWE I ZNAKI.	177
SŁOWNIK NAZW POLSKO-NIEMIECKI I NIEMIECKO-POLSKI	179
Nazwy własne miejsc	179
Inne nazwy własne	191
Wyrazy pospolite	192
INDEKS MIEJSC	193